

Ansvar er ikke noget, man får - man tager det

Jørn Astrup Hansen
tidligere bankdirektør, cand.
oecon. jorn@jastруп.com

Retsoppgøret efter finanskrisen lakker mod enden. Kun undtagelsesvis er ledelsen i de fallerede banker blevet holdt ansvarlig. Indskyderne, der blev reddet af statsgarantien, kan som hidtil forlade sig på politisk velvilje. Forholdet inviterer til moral hazard.

Der er forskel på folk, og der er forskel på direktører. Fra "Matador" husker vi således direktør Arnesen og bankdirektør Varnæs. Det begynder allerede ved ansættelsen. Når maskinfabrikken ansætter en direktør, er det en sag for be-

styrelsen eller fabrik- kens ejer. Anderledes når banken skal have en ny direktør. Inden bestyrelsen kan underskrive kontrakten med den håbefulde direktør, skal han af Finanstilsynet godkendes som fit & proper.

Bankerne har eneret til at modtage indlån fra offentligheden. I langt højere grad end andre virksomheder drives bankerne for andre folks (indskydernes) penge snare end ejernes. Indtil finanskrisen gjorde os klogere, kunne bankerne drive deres virksomhed med en egenkapital på blot 2 pct. af de risikobægtede aktiver. Kravene er siden skærpet. Det er ikke ualmindeligt at tegne en større forsikringsdækning efter branden! Til gengæld for eneretten og de lempelige kapitalkrav er bankernes virksomhed reguleret ved en særlig lov, ligesom bankerne er undergivet tilsyn ved myndighederne.

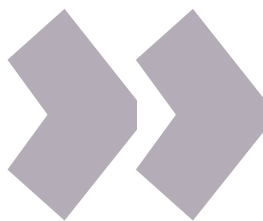
Det følger allerede af den strenge godkendelsesprocedure, som i øvrigt også finder anvendelse for bestyrelsesmedlemmer, at bankerne indtager en særstilling i samfundet. Mange ville forvente, at der i konsekvens heraf knytter sig et særligt ansvar til hvervet som direktør eller bestyrelsesmedlem i en bank. Men gør der nu også det? Ja, det er ikke så åbenbart.

Politikerne har hidtil været uvillige til at efterlade indskyderne med et tab, når banken krakker. Det kom meget klart til udtryk ved 6. Juli Bankens betalingsstandsning i 1987, der førte til etablering af Indskydergarantifonden. Bankerne fik pligt til at deltage i en kollektiv garanti omfattende alle indlån indtil et vist beløb (p.t. 100.000 euro). Ved et krak i Ebberød Bank honoreres garantien af fonden. I realiteten finder konkursloven ikke anvendelse på banker. Det var i oktober 2008 åbenbart, at Indskydergarantifonden ikke kunne løfte opgaven under finanskrisen. Staten måtte træde til med en ubegrænset garanti anslået til 4.000 milliarder kroner, der omfattede samtlige pengeinstitutters simple forpligtelser. Risikoen på Ebberød Bank var overgået til skatteyderne. Heldigvis kunne statens tab under garantien dækkes af de garanti præmier, som det blev pålagt pengeinstitutterne at betale. Det er et forhold, som venstre side i Folketinget synes at have fortrængt.

Daværende økonomi- og erhvervsminister Lene Espersen, der yndede at kalde sig Moster Skrap, lagde ved vedtagelsen i oktober 2008 af lov om finansiel stabilitet ikke skjul på, at der ville

blive søgt placeret et retligt ansvar for de mange sammenbrud i banksektoren. Man måtte forstå ministeren således, at borgerlig straffelov og/eller de særlige straffebestemmelser i lov om finansiel virksomhed ville blive taget i anvendelse.

I dag, næsten 12 år efter finanskrisens udbrud, ser det ud til, at retsoppgøret i alt væsentligt løber ud i sandet. Bevares, der er faldet en enkelt dom efter straffeloven. Men sagen havde reelt ikke noget med finanskrisen at gøre. Finansiel Stabilitet har ført et antal civile retlige erstatningsager. Med en enkelt spektakulær undtagelse har erstatningsagerne ikke ført til domfældelse. Senest har Højesteret udtalt,

Hvad blev der i øvrigt af de særligt sagkyndige dommere?

at »der bør udvises forsigtighed med at tilsidesætte bankens forretningsmæssige skøn, og Højesteret finder det ikke godtgjort, at der i banken har været generelt uforsvarlige forhold«. Nuvel, der er andre end Per Degn, der ikke finder det godtgjort, at jorden er rund. Men betyder det da, at jorden er flad?

Man kan undre sig over, om de forretningsmæssige skøn, der i 00'erne førte flere banker i fortræd, alle var inden for skiven. Og man kan undre sig over, om højesteretsdommere, der næppe har været på den anden side af skranken, har den helt tilstrækkelige baggrund for at afgøre, hvad der er bankmæssigt forsvarligt. Hvad blev der i øvrigt af de særligt sagkyndige dommere?

Og så kan man sidde tilbage med en usikker oplevelse af, at dommerne læser noget andet ind i lov om finansiel virksomhed end det, som lovgiverne mener at have skrevet ind i loven. Undertiden kan dommen minde om en opvisning i disputatekunst.

Jørn Astrup Hansen var direktør i Eik Banki okt. 2010- april 2011. Herefter repræsenterede han Finansiel Stabilitet i bankens bestyrelse, indtil han i januar 2016 nedlagde sit mandat.

økinum eru Betesda og komandi nýggja mentanarhúsið, vit tosa um hundratals vitjandi, tá ið talan er um tiltøk. Umframt hesi so eru tað vitjandi til handlar og annað á Biskupstorgi og í Nólsoyar Páls húsinum.

Um "Húsarhaldsskúlin" fer niðan á Borðoyarvík, og Kl. Róðrarfelag byggir nýggj neyst í gamla froyiskan stíl frammanfyri verandi neysti, so kann róðrarfelagið húsast í gamla neystinum, meðan henda bygging fer fram. Tá ið flutt verður í nýggju neystini, verður tað gamla tikið niður.

Hetta økið verður nú tókt og kann steinsetast til eitt vakurt torg til almentgagnlig endamál, og atkoman hjá vitjandi verður betri. Nú nærkast vit, eftir minum tykki, einum "finum miðbýi", men enn er langt á mál.

Hevur tú umstøður at ávirka, so skyldar tú Klaksvík bestu loysnirnar borgaranum at gagni.

